

УДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН: ІННОВАЦІЙНИЙ АСПЕКТ

А.О. Черчата, канд. екон. наук

ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», м. Дніпро

В умовах ринкових перетворень підвищується попит на фахівців з економіки, що обумовлює підготовку високоякісних економістів. Економічні дисципліни є систематизованою сукупністю навчального матеріалу, що передбачає розгляд динаміки розвитку економічних систем, форми та засоби їх вдосконалення. На даний час актуальність проблеми методики викладання економічних дисциплін збільшується, оскільки специфіка методики викладання економічних дисциплін полягає у тому, що навчання тісно пов'язане з економічним життям суспільства. Економіст повинен застосовувати системний підхід та комплексне застосування набутих знань з економіки, математики, права та філософії [1].

Формування та закріплення спеціальних вмій та знань з економічних дисциплін залежить від ступеня ефективності використання сучасних освітніх технологій, вибір яких залежить від індивідуального стилю викладання, досвіду викладача та студента та дозволяє оптимізувати освітній процес. Технології навчання є методами та засобами впливу на студентів з боку викладача.

В освітній сфері застосовуються два типа педагогічних технологій – інноваційні та традиційні. Найважливішим фактором розвитку та конкурентоспроможності підприємства є інновації, інтелект та знання людини [2, с. 39]. Однак, відмічається низька ступень взаємодії та узгодження різних рівнів освіти щодо реалізації інноваційних проєктів, відсутність достатньої систематизованої інформаційної основи інноваційних процесів, низька взаємодія освітніх закладів та підприємств щодо запровадження інновацій.

В контексті застосування інновацій в освітній сфері вони розглядаються як процес удосконалення педагогічних технологій, сукупності методів, прийомів та засобів навчання [3].

Таким чином, інновації в сфері освіти спрямовані на розробку та створення нових видів діяльності, технологій та засобів застосування інформації з використанням їх на практиці. Інноваційні технології навчання включають інтерактивні технології навчання, технології проєктного навчання та комп'ютерні технології.

Однак, вважаємо, що в процесі викладання економічних дисциплін доцільним є поєднання традиційних та інноваційних методик навчання, оскільки традиційні методики пройшли апробацію протягом часу.

Під час викладання економічних дисциплін з використанням інноваційних та традиційних методик навчання склалися такі форми організації навчального процесу як лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації, заліки та екзамени. Для підвищення освітньої діяльності ці форми повинні знаходитися у взаємозв'язку та логічній послідовності, що посилює ефект синергії.

Лекції є головним видом занять з викладання економічних дисциплін, оскільки під час викладання лектор здійснює високий вплив на велику аудиторію одночасно. Однак, велика аудиторія знижує вплив на конкретного студента з боку викладача. Означений недолік можливо усунути шляхом збалансованого застосування традиційних та інноваційних методів навчання, а також раціональної організації самостійної роботи студентів.

В традиційному аспекті виокремлюють оглядову лекцію (освоєння нового матеріалу), проблемну лекцію (подача лекційного матеріалу з визначенням проблемної ситуації), предметну лекцію (містить оглядову інформацію з окремої економічної дисципліни) та установочну лекцію (дозволяє акцентувати увагу студентів на питаннях, що розглядаються в самостійній роботі).

На нашу думку, на лекції обов'язково слід залучати до участі студентів, що передбачає дискусії з приводу різних економічних питань. Погоджуємося з автором [4], що лекції потребують попередньої підготовки студентів, а під час викладання лекції студенти доповнюють отримані знання записами в опорному конспекті. Але, також можливо запровадження таких інноваційних форм проведення лекційних занять як бінарні лекції, дискусійні лекції, лекції-конференції та лекції-візуалізації, що передбачає застосування мультимедійних технологій.

Зв'язок теорії та практики реалізується шляхом проведення практичних занять. На практичних заняттях вирішуються завдання, що конкретизують теоретичні положення, викладені на лекціях і в підручниках. Крім того, ці заняття забезпечують активне повторення отриманих знань [5].

Традиційно, практичні заняття мають за мету закріпити теоретичний матеріал, викладений на лекційних заняттях, але студент повинен навчитися розбиратися не тільки в змодельованих, але й в реальних економічних процесах. Практичне заняття є результатом самостійного вивчення рекомендованих джерел та дозволяє прояснити «вузькі» місця в засвоєному матеріалі.

Під час рішення практичних завдань з економічних дисциплін студенти самостійно здійснюють аналіз ринкової ситуації, обґрунтовують прийняття певних управлінських рішень, що в подальшому допомагає адаптуватися до роботи в ринкових умовах.

Практичні заняття можуть проводитися у формі семінару, рішення задач за допомогою комп'ютерних технологій, тестування. Також проведення практичних занять може бути реалізовано в інтерактивній формі, а саме шляхом проведення ділових та рольових ігор, використанням методів кейсів, методів проектів та «мозкового штурму».

Крім цього, вважаємо доцільним на практичних заняттях застосовувати диференційований підхід, що передбачає розробку групових презентацій за окремими темами курсу та рішення завдань різного рівня складності.

Останнім часом в сфері вищої освіти підвищується роль самостійної роботи щодо підготовки студентів. Для активізації самостійної роботи пропонуємо формування електронних навчально-методичних комплексів викладачами економічних дисциплін та застосування інтернет-ресурсів студентами, що значно підвищує якість самостійного опрацювання матеріалу.

Оцінювання знань студентів з економічних дисциплін здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового контролю знань. При контролі систематичності та активності роботи студентів враховуються дві складові:

- відвідування аудиторних занять;
- успішність засвоєння матеріалу.

Організація поточного контролю з економічних дисциплін складається з контролю систематичності та активності роботи протягом семестру над вивченням програмного матеріалу.

Мета поточного контролю – виявлення якості навчального процесу і його результатів у міжсесійний період, що здійснюється в ході аудиторних занять і перевірки самостійно виконаних студентами завдань, передбачених навчальною програмою дисципліни.

До основних завдань поточного контролю належать:

- оцінювання поточних результатів самостійної роботи студентів щодо освоєння програмного матеріалу дисципліни;
- отримання студентами уявлень про свої здібності, рівень засвоєння навчального матеріалу дисципліни та необхідність внесення оперативних змін в подальшу самостійну роботу;
- надання викладачеві можливості впливати на хід самостійної роботи студентів і визначати необхідність та напрями вдосконалення навчального процесу.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять. Основними методами поточного контролю з економічних дисциплін є усне опитування тестування; розв'язування практичних задач; опрацювання теоретичних і практичних завдань, винесених на самостійну роботу за кожною темою дисципліни.

Підсумковий контроль знань студентів з економічних дисциплін здійснюється у формі екзамену.

Таким чином, збалансована взаємодія інноваційних та традиційних методик викладання економічних дисциплін підвищує якість освіти економістів та забезпечує їх конкурентну перевагу на ринку праці.

Перелік посилань:

1. Кейнс, Дж. М. *Общая теория занятости, процента и денег* : пер. с англ./ Дж. М. Кейнс. – М. : Прогресс, 1978. – 492 с.
2. Україна – 2015: національна стратегія розвитку. *Громадсько-політичне об'єднання «Український форум»*. – К. : 2008. – 76 с.
3. Горбачева, В. Г. *Основы инновационных процессов в образовательной деятельности* / В. Г. Горбачева. – URL: <http://www.ibl.ru/konf/070411/17.html>
4. Січкарук О.І. *Інтерактивні методи навчання у вищій школі: Навчально-методичний посібник* / О.І. Січкарук – К.: Таксон, 2006. – 88 с.
5. Болюбаи Я. Я. *Організація навчального процесу у вищих закладах освіти* : навч. посіб. для слухачів закладів підвищення кваліфікації системи вищої освіти / Я. Я. Болюбаи. – К. : КОМПАС, 1997. – 64 с.